

บทที่ 5

สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ

การติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ สถาบันราชภัฏสงขลา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิต ศึกษาความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิตในการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิต และเสนอแนะแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรเพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษต่อไป

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยครั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 จากการสรุปผลปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตและจากการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต ปรากฏผลดังนี้

1.1 ข้อมูลส่วนตัว

ผู้ใช้บัณฑิตที่ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 30 คน เพศชาย 15 คน เพศหญิง 15 คน อายุ 41 – 50 ปี มีมากที่สุดร้อยละ 56.70 ประสบการณ์ในการทำงาน 11 ปีขึ้นไปมีมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 83.30 การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 63.30 ระดับปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 36.70 สถานที่ในการปฏิบัติงาน โรงเรียนการศึกษาพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 46.00 โรงเรียนเรียนร่วมเด็กพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ศูนย์การศึกษาพิเศษ คิดเป็นร้อยละ 26.70 อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 6.00 สถานภาพเป็นผู้บริหาร คิดเป็นร้อยละ 80.00 อื่น ๆ คิดเป็นร้อยละ 6.70

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต

1.2.1 ปัญหาในการปฏิบัติงานเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อยสรุปได้ว่าบัณฑิตมีปัญหาด้านทักษะการสอน ร้อยละ 60.00 ด้านวิชาการ ร้อยละ 48.00 ด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่น ร้อยละ 32.00 ด้านเศรษฐกิจและด้านบุคลิกภาพ ร้อยละ 12.00 ด้านสุขภาพ ร้อยละ 8.00 ส่วนปัญหาในการปฏิบัติงานกับบุคคลของบัณฑิต มีผู้ใช้บัณฑิตร้อยละ 23.33 เห็นว่ามีปัญหาโดยมีปัญหากับผู้ร่วมงาน ร้อยละ 100 และมีปัญหากับนักเรียน ร้อยละ 28.58

1.2.2 ปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิตในทัศนะผู้ใช้บัณฑิตพบว่าบัณฑิตมีปัญหาในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ ตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ การปฏิบัติตามกฎระเบียบ ร้อยละ 45.00 ความรู้ความสามารถไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ร้อยละ 40.00 การทุ่มเวลาให้กับงาน ร้อยละ 30.00 การปรับตัวเข้ากับเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 20.00

1.2.3 ปัญหาด้านวิชาการและการเรียนการสอน พบว่าบัณฑิตมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ตามลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีความรู้ทางปฏิบัติน้อยเกินไป ร้อยละ 48.85 สอนไม่ตรงกับวิชาเอกโทที่เรียนมา ร้อยละ 43.50 ขาดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ร้อยละ 39.15 ขาดความรู้เรื่องวิธีวัดและประเมินผล ร้อยละ 34.80 มีความรู้ทางทฤษฎีน้อยเกินไป ร้อยละ 30.45 ขาดความรู้และทักษะเรื่องเทคนิคการสอนและขาดสื่อการสอน ร้อยละ 26.10 มีปัญหาในการปกครองชั้นเรียน ร้อยละ 13.05 และขาดทักษะในการใช้สื่อ ร้อยละ 8.70

1.2.4 ปัญหาส่วนตัวของบัณฑิตในด้านต่าง ๆ เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ มีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงาน ร้อยละ 44.48 ขาดความมั่นใจในตนเอง ร้อยละ 38.92 รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ร้อยละ 27.78 ขาดขวัญและกำลังใจในการทำงาน ร้อยละ 16.68

1.3 การนำความรู้ในด้านวิชาการ ทักษะการสอน คุณลักษณะความเป็นครูการศึกษาพิเศษ และการทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต ปรากฏผลดังนี้

1.3.1 ด้านวิชาการพบว่าบัณฑิตได้นำความรู้เรื่องต่อไปนี้ การจัดการศึกษาพิเศษ ลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษประเภทต่าง ๆ พัฒนาการของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การคัดแยกเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การใช้จิตวิทยาการเรียนการสอน เด็กที่มีความต้องการพิเศษ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในระดับมาก

1.3.2 ด้านทักษะการสอน พบว่าบัณฑิตได้นำความรู้ในเรื่องต่อไปนี้ การจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individual Education Program) การทำแผนการสอนเฉพาะบุคคล (Individual Implementation Plan) การตรวจสอบและวางแผนการช่วยเหลือเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษวัย 0 - 3 ปี การปรับเนื้อหาการสอนให้เหมาะสมกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วม การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การสอนเสริมแก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ การแก้ไขการพูดให้กับเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูดและภาษา การจัดกิจกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การผลิตและใช้สื่อการสอน การวัดและประเมินผลเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในระดับมาก การจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติ และการแบ่งขั้นตอนกิจกรรมการเรียนการสอนตามลำดับ (การวิเคราะห์งาน) อยู่ในระดับปานกลาง

1.3.3 ด้านคุณลักษณะความเป็นครู พบว่าบัณฑิตการศึกษาพิเศษ มีคุณลักษณะต่อไปนี้คือการรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม การมีมนุษยสัมพันธ์ ความสุภาพอ่อนน้อม การมีคุณธรรม จริยธรรม การเป็นแบบอย่างที่ดี ความสม่ำเสมอในการทำงาน ความเสียสละ ความเมตตากรุณา การมีปฏิภาณไหวพริบ การแสวงหาความรู้ การใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

1.3.4 ด้านการทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้อง พบว่าบัณฑิตควรมีคุณลักษณะต่อไปนี้ คือ ด้านการมีความรู้สึกไว (Sensitive) ต่อความต้องการของพ่อแม่และครอบครัว การทำงานร่วมกับผู้อื่น การเป็นผู้นำ ผู้ตาม การยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์ การมีความรู้และประสบการณ์ตรงตามบทบาทหน้าที่ ความสามารถในการร่วมให้คำปรึกษาหารือกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก

ตอนที่ 2 จากการสรุปผลปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตศึกษา ความคิดเห็นของบัณฑิตเกี่ยวกับการนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิตตามความคิดเห็นของบัณฑิต และศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ ปรากฏผลดังนี้

2.1 ข้อมูลส่วนตัว

บัณฑิตตอบแบบสอบถามทั้งหมด 43 คน เพศชาย จำนวน 12 คน เพศหญิง จำนวน 31 คน อายุ 20-30 ปี จำนวน 42 คน 31-40 ปี จำนวน 1 คน ประสบการณ์ในการทำงาน 0-5 ปี จำนวน 43 คน การศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 43 คน สถานที่ปฏิบัติงาน โรงเรียนการศึกษาพิเศษ จำนวน 20 คน โรงเรียนเรียนร่วมเด็กพิเศษ จำนวน 6 คน ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 9 คน ทำงานบริษัทเอกชน จำนวน 2 คน ทำงานส่วนตัว จำนวน 5 คน รับราชการทหาร จำนวน 1 คน

2.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการปฏิบัติงานของบัณฑิตตามความคิดเห็นของบัณฑิต มีดังนี้

2.2.1 บัณฑิตมีปัญหาด้านวิชาการมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.64 รองลงมาคือปัญหาด้านเศรษฐกิจ คิดเป็นร้อยละ 30.72 และมีปัญหาน้อยที่สุดคือด้านบุคลิกภาพ คิดเป็นร้อยละ 7.68

2.2.2 ด้านการมีปัญหากับบุคคลพบว่า มีปัญหากับเพื่อนร่วมงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 77.77 รองลงมามีปัญหากับผู้ปกครองนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 66.66 มีปัญหากับนักเรียนน้อยที่สุด คิดเป็นร้อยละ 44.44

2.2.3 ปัญหาเกี่ยวกับความสามารถในการปฏิบัติงานของบัณฑิต พบว่า บัณฑิตมีปัญหาด้านความรู้ ความสามารถไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงานมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 48.82 รองลงมาคือปัญหาเกี่ยวกับการทุ่มเวลาให้กับงาน คิดเป็นร้อยละ 37.56

2.2.4 ปัญหาด้านวิชาการและการเรียนการสอนพบว่า บัณฑิตมีปัญหาเกี่ยวกับขาดความรู้เรื่องวิธีการวัดและประเมินผลมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 39.45 รองลงมาคือขาดทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยี คิดเป็นร้อยละ 34.19

2.2.5 ปัญหาด้านส่วนตัวของบัณฑิต พบว่า บัณฑิตมีปัญหาด้านขาดความมั่นใจมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 59.40 รองลงมาคือปัญหา รายได้ไม่พอกับรายจ่าย คิดเป็นร้อยละ 39.60

2.3 การนำความรู้รายวิชาจากหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติงาน

2.3.1 ผลการวิจัยพบว่า การนำความรู้ด้านวิชาการ ทักษะการสอน คุณลักษณะความเป็นครูการศึกษาพิเศษ และการทำงานร่วมกับผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนมากจะอยู่ในระดับมาก เหมือนกับความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต ยกเว้นความรู้เกี่ยวกับการกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ อยู่ในระดับปานกลาง และด้านคุณลักษณะครูการศึกษาพิเศษ บัณฑิตมีความเห็นว่า ความซื่อสัตย์สุจริตมีความสำคัญมากที่สุด ส่วนด้านเจตคติบัณฑิตมีความเชื่อว่า นักเรียนสามารถพัฒนาได้ทุกคน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

2.3.2 การนำความรู้จากเนื้อหาวิชาในหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติงาน พบว่า ทุกวิชาในกลุ่มวิชาเนื้อหา กลุ่มวิชาเนื้อหาเลือก กลุ่มวิชาชีพครู และกลุ่มวิชาปฏิบัติการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู บัณฑิตสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมากทุกวิชา และจากหลักสูตรที่เรียนทำให้บัณฑิตมีเจตคติเกี่ยวกับความเชื่อว่านักเรียนสามารถพัฒนาได้ทุกคน อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนด้านอื่น ๆ อยู่ในระดับมาก

2.4 ด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร ปรากฏผลดังนี้ บัณฑิตร้อยละ 62.80 เห็นว่าการจัดหมวดวิชาเฉพาะด้านแบบเอกเดี่ยวเหมาะสม และร้อยละ 25.60 เห็นว่าไม่เหมาะสม ส่วนการจัดหลักสูตรแบบเอกโท มีบัณฑิตร้อยละ 95.30 เห็นว่าเหมาะสมและร้อยละ 4.70 เห็นว่าไม่เหมาะสม วิชาโทที่บัณฑิตเสนอแนะให้เรียน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ปฐมวัย เทคโนโลยีทางการศึกษา คนตรี นาฏศิลป์ ประถมศึกษา จิตวิทยา คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ และศิลปะ สำหรับเนื้อหาที่ควรจะต้องเพิ่มเติมเพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ เนื้อหาเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้เป็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย การจัดหลักสูตรสำหรับเด็กพิเศษ คอมพิวเตอร์ การฟื้นฟูและกายภาพบำบัด สื่อและเทคโนโลยีสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ การวิจัยในชั้นเรียน

2.5 คุณลักษณะครูการศึกษาพิเศษที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ตามความคิดเห็นของบัณฑิต เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้

ด้านความรู้

1. มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. มีความรู้เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. มีความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
5. มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน

ด้านทักษะการสอน

1. มีความสามารถในการทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
2. มีทักษะในการเรียนการสอน
3. มีความสามารถในการผลิตและการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ

4. มีทักษะในการวิเคราะห์งาน
5. มีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า

ด้านบุคลิกภาพ

1. มีสุขภาพจิตดี
2. มีความเมตตากรุณาต่อนักเรียน
3. มีความร่าเริงแจ่มใส
4. ปรับตัวเข้ากับทุกสถานการณ์
5. มีความอดทนเสียสละ

ด้านเจตคติ

1. มีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาการศึกษาพิเศษ
3. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
4. มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน

ด้านมนุษยสัมพันธ์

1. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
2. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
3. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
4. มีความสามารถในการให้คำปรึกษา

ตอนที่ 3 สรุปผลจากบัณฑิตที่ทำงานส่วนตัว

สรุปผลจากบัณฑิตที่ทำงานส่วนตัว

มีบัณฑิต 5 คน ที่ทำงานส่วนตัว ได้แก่ พนักงานขายประกันชีวิต ทำงานบ้าน ธุรกิจส่วนตัว และค้าขาย มีบัณฑิต 2 คน เคยทำงานสอนมาแล้ว แต่ต้องเปลี่ยนงานเนื่องจากรายได้ไม่พอ อาชีพเป็นครู อัตราจ้างไม่มั่นคง ประโยชน์ของการเรียนวิชาเอกการศึกษาพิเศษ ได้แก่ ความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับผู้อื่น ความสามารถในการให้คำแนะนำปรึกษา ความสามารถในการเลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาเด็กเล็ก ความสามารถในการสร้างแรงจูงใจแก่ลูกค้า สำหรับปัญหาในการปฏิบัติงานของบัณฑิต ได้แก่ มีการแข่งขันชิงดีชิงเด่น มีปัญหาเรื่องการพูด-อ่าน เขียน ภาษาอังกฤษ จึงควรจะมีการเพิ่มวิชาเนื้อหาในหลักสูตร ดังนี้ วิชาทฤษฎีการสื่อสาร การแนะนำอาชีพ งานฝีมือ การบริหารจัดการ การพิมพ์ดีดไทย-อังกฤษ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ส่วนอาชีพอื่น ๆ นอกจากการเป็นครูการศึกษาพิเศษที่บัณฑิตการศึกษาพิเศษสามารถประกอบอาชีพได้ ได้แก่ การจัดสอนพิเศษ ค้าขาย รับเลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียน ทำงานในโรงพยาบาล รับพิมพ์งาน และผลิตสื่อการสอนจำหน่าย

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตโปรแกรมวิชาเอกการศึกษาพิเศษ ระดับปริญญาตรี คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสงขลา ที่สำเร็จการศึกษา ในปี 2541 – 2543 เกี่ยวกับสภาพและปัญหาในการปฏิบัติงาน การนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงาน และศึกษาแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรโปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ ซึ่งมีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. สภาพและปัญหาในการปฏิบัติงานของบัณฑิต

1.1 ความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิต

1.1.1 ปัญหาเกี่ยวกับบุคคล จากผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีปัญหาเกี่ยวกับผู้ร่วมงานและนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย เรื่อง การติดตามผลการปฏิบัติงานของมหาบัณฑิตสาขาการสอน สังคมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2512 – 2530 (กัญญา เกิดโพธิ์ทอง 2532: 109 - 112) ซึ่งพบว่า ผู้บังคับบัญชาของมหาบัณฑิตส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานของบัณฑิต คือ ผู้ร่วมงานขาดความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าบัณฑิตมีปัญหาเกี่ยวกับผู้ร่วมงานในการให้ความร่วมมือในการปฏิบัติงาน ส่วนการมีปัญหากับนักเรียนนั้น เนื่องจากนักเรียนที่บัณฑิตรับผิดชอบส่วนมากเป็นเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ซึ่งเด็กแต่ละคนก็มีปัญหาประจำตัวอยู่แล้ว และเป็นหน้าที่สำคัญของบัณฑิตในการช่วยเหลือเด็กนักเรียนเหล่านั้น ซึ่งต้องมีปัญหากับนักเรียนเป็นส่วนมาก

1.1.2 ปัญหาด้านวิชาการและการเรียนการสอน จากผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีปัญหาด้านการมีความรู้ทางปฏิบัติน้อยเกินไป สอนไม่ตรงกับวิชาเอก-โท ที่เรียนมา ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ ผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทั้งในด้านความรู้ และการปฏิบัติ จะมีเพียงอย่างหนึ่งอย่างใดไม่ได้

1.1.3 ปัญหาส่วนตัวของบัณฑิต จากผลการวิจัยพบว่า บัณฑิตมีปัญหาด้านความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานและขาดความมั่นใจในตัวเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของสำนักงานสภาพัฒนาการศึกษาระดับปริญญาตรี (2544: บทคัดย่อ) เรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้ประกอบการต่อบัณฑิตภาคปกติของสถาบันราชภัฏที่สำเร็จการศึกษาช่วงปีการศึกษา 2540 – 2543 พบว่า ปัญหาในการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันราชภัฏ คือ มีความรู้และทักษะไม่เพียงพอ ขาดความมั่นใจในตนเอง ไม่ทำตามกฎระเบียบของหน่วยงาน

1.2 ความคิดเห็นของบัณฑิต

จากการวิจัยพบว่าบัณฑิตมีปัญหาในด้านต่าง ๆ ดังนี้ ปัญหาด้านวิชาการ ปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนร่วมงาน ปัญหาด้านความรู้ ความสามารถไม่เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน ปัญหาเกี่ยวกับการทุ่มเวลาให้กับงาน ปัญหาในการขาดความรู้เรื่อง วิธีการวัดผลและประเมินผล ขาดทักษะในการใช้สื่อและเทคโนโลยี ปัญหาด้านขาดความมั่นใจ และปัญหารายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่าย สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง

การติดตามผลผู้สำเร็จการศึกษาจากสถาบันราชภัฏในช่วงปีการศึกษา 2539 – 2540 ซึ่งพบว่า ปัญหาในการทำงานของผู้สำเร็จการศึกษาภาคปกติ ส่วนใหญ่พบปัญหาเรื่องเงินเดือนหรือค่าตอบแทนต่ำกว่าวุฒิมากที่สุด ส่วนปัญหาเกี่ยวกับการทุ่มเวลาให้กับงานนั้น สอดคล้องกับงานวิจัยเรื่อง การติดตามผลบัณฑิตครุศาสตร์ สาขามัธยมศึกษา วิชาเอกคณิตศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2523 – 2538 (ลักขณา ชินะปุตตกุล 2539: 104) พบว่าบัณฑิตครุศาสตร์ที่ประกอบอาชีพครู ต้องทำงานอื่นนอกเหนือจากงานสอน คือ งานวัดผล งานอาจารย์ที่ปรึกษา

2. การนำความรู้ที่ได้รับจากหลักสูตรไปใช้ในการปฏิบัติงานของบัณฑิต ทั้งความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิต พบว่า การนำความรู้ด้านวิชาการและด้านทักษะการสอน อยู่ในระดับมาก แต่ด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติในทักษะของผู้ใช้บัณฑิตอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในทักษะของบัณฑิตก็พบว่า ด้านการกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษวัย 0 – 3 ปี และด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติอยู่ในระดับปานกลาง ผู้วิจัยมีความเห็นว่า บัณฑิตส่วนมากไปสอนในโรงเรียนการศึกษาพิเศษ จึงได้นำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาให้กับเด็กที่มีความต้องการพิเศษเรียนร่วมกับเด็กปกติไม่มากเช่นเดียวกับความรู้ด้านกระตุ้นพัฒนาการเด็กที่มีความต้องการพิเศษ วัย 0 – 3 ปี ซึ่งบัณฑิตนำไปใช้ไม่มากเช่นกัน

3. คุณลักษณะครูการศึกษาพิเศษ จากการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บัณฑิตและบัณฑิตมีความเห็นว่าบัณฑิตการศึกษาพิเศษ มีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ การรับผิดชอบ การตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์สุจริต ความยุติธรรม มีมนุษยสัมพันธ์ ความสุภาพอ่อนน้อม มีคุณธรรมจริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี มีความสม่ำเสมอในการทำงาน ความเสียสละ ความเมตตากรุณา การมีปฏิภาณไหวพริบ การแสวงหาความรู้ การใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ การคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สอดคล้องงานวิจัยเรื่องการติดตามผลผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ (เบญญา ชลธารันนท์ 2545: 38) ซึ่งพบว่า คุณลักษณะด้านคุณธรรมของครูการศึกษาพิเศษ มีดังนี้ ความตรงต่อเวลา ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ ต่อหน้าที่ การมีน้ำใจ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการบรรยายของคุณหญิงเบญญา แสงมะลิ ได้กล่าวถึงคุณลักษณะของครูการศึกษาพิเศษว่า มีความเมตตากรุณา มีความอดทน มีใจกว้างยอมรับและเห็นใจมนุษย์

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดหลักสูตร บัณฑิตส่วนมากมีความเห็นว่า ควรมีการจัดวิชาหมวดเฉพาะด้านเป็นเอกเดี่ยว และเอกโท ถ้าจัดเป็นเอกโท ควรจะจัดวิชาโทต่อไปนี้ ปฐมวัย เทคโนโลยีทางการศึกษา คนตรี นาฏศิลป์ ประถมศึกษา จิตวิทยา คอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ และศิลปะตามลำดับ ส่วนเนื้อหาที่ควรจะต้องเพิ่มเติมได้แก่ การจัดหลักสูตรสำหรับเด็กพิเศษ คอมพิวเตอร์ การฟื้นฟูและกายภาพบำบัด สื่อและเทคโนโลยีสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ และการวิจัยในชั้นเรียน ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าทั้งวิชาโทและเนื้อหาวิชาเพิ่มเติมดังกล่าว เป็นวิชาที่บัณฑิตจะต้องนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน

เมื่อบัณฑิตมีความรู้ในวิชาดังกล่าวแล้ว จะทำให้บัณฑิตมีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และสามารถนำความรู้ไปใช้ในการปฏิบัติงานได้อย่างพอเพียง

ส่วนด้านคุณลักษณะครูการศึกษาพิเศษที่สอดคล้องกับความต้องการของสังคมปัจจุบัน ในด้านความรู้ ทักษะการสอน บุคลิกภาพ เจตคติ และด้านมนุษยสัมพันธ์ มีดังนี้

1. มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะของเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
2. มีความรู้เกี่ยวกับการปรับพฤติกรรมเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
3. มีความรู้เกี่ยวกับเทคนิคการสอนเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
4. มีความรู้เกี่ยวกับการจัดสภาพแวดล้อมให้แก่เด็กที่มีความต้องการพิเศษ
5. มีความรู้เกี่ยวกับการผลิตและการใช้สื่อการเรียนการสอน
6. มีความสามารถในการทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล
7. มีทักษะในการเรียนการสอน
8. มีความสามารถในการผลิตและการใช้สื่ออย่างมีประสิทธิภาพ
9. มีทักษะในการวิเคราะห์งาน
10. มีทักษะในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า
11. มีสุขภาพจิตดี
12. มีความเมตตากรุณาต่อนักเรียน
13. มีความร่าเริงแจ่มใส
14. ปรับตัวเข้าได้กับทุกสถานการณ์
15. มีความอดทนเสียสละ
16. มีเจตคติที่ดีต่อเด็กที่มีความต้องการพิเศษ
17. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาการศึกษาพิเศษ
18. มีเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพครู
19. มีเจตคติที่ดีต่อเพื่อนร่วมงาน
20. สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้
21. ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น
22. เป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี
23. มีความสามารถในการให้คำปรึกษา

คุณลักษณะข้างต้นส่วนมากจะสอดคล้องกับผลงานการวิจัยเรื่องการศึกษาหาสมรรถวิสัยของครู ประถมศึกษาที่ต้องการในด้านความรู้ความสามารถในหลักสูตรการสอน ความสามารถในการพัฒนาผู้เรียน (กมล สุคประเสริฐ และคณะ : 2523) และสอดคล้องการวิจัยเรื่องการศึกษาติดตามผลการปฏิบัติงานของ

ผู้สำเร็จการศึกษา ระดับปริญญาตรี โปรแกรมวิชาการศึกษาพิเศษ คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
ในด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านบุคลิกภาพ และด้านคุณธรรม (เบญญา ชลธาร์นนท์, 2545)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงหลักสูตรวิชาการศึกษาพิเศษ

รายละเอียดได้เสนอไว้ในบทที่ 4 และสรุปผลการวิจัยในบทที่ 5 ดังนั้นในส่วนนี้เสนอเพียงข้อสรุปในแต่ละด้าน ดังนี้

1.1 ควรมีการเพิ่มเนื้อหาในหลักสูตร เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้หลากหลายและสามารถนำไปปรับใช้ในการปฏิบัติงานได้ เช่น การจัดหลักสูตรสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ สื่อและเทคโนโลยีสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ

1.2 ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนควรเน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการปฏิบัติ เพื่อให้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงานได้ เช่น การฝึกปฏิบัติจากสถานการณ์จริง ในด้านการตรวจสอบพัฒนาการ การจัดการเรียนการสอนและการวัดผลประเมินผล

1.3 การบริหารจัดการหลักสูตร ควรเปิดสอนวิชาเอกโทและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เลือกเรียนวิชาโทตามความถนัด หรือเลือกเรียนตามความต้องการของหน่วยงานผู้ใช้บัณฑิต

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 การสำรวจความต้องการบัณฑิตการศึกษาศึกษาพิเศษจากแหล่งงานต่าง ๆ เพื่อจะได้ผลิตบัณฑิตได้พอกับความต้องการ

2.2 ควรมีการติดตามผลการปฏิบัติงานของบัณฑิตเชิงคุณภาพเพื่อนำมาปรับปรุงหลักสูตรในการผลิตบัณฑิตให้สามารถนำความรู้ไปปฏิบัติกับเด็กที่มีความต้องการพิเศษได้อย่างมีประสิทธิภาพ